

Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у грошово-кредитній сфері в умовах воєнного стану в Україні (08.03 – 31.03.2022 р.)

У період дії воєнного стану Національний банк України реалізував низку важливих, спрямованих на підтримання фінансової стійкості заходів у монетарній політиці та регулюванні фінансового сектору.

Викуплено військові облигації на 20 млрд грн; сума становить близько 1,3 % від загальної суми видатків Державного бюджету України, передбаченої на 2022 р.

Станом на 31.03.2022 р. на потреби військових зі спецрахунку, відкритого для підтримки ЗСУ, перераховано майже 13,7 млрд грн. Загалом з дня відкриття спецрахунку на нього було перераховано понад 14,2 млрд грн, зокрема понад 4,6 млрд грн надійшло з-за кордону в іноземній валюті.

Разом із Фондом гарантування вкладів фізичних осіб підтримано ініціативу Президента України щодо запровадження 100 % гарантії держави на депозити населення (незалежно від обсягу вкладу) на період дії воєнного стану.

Укладено договір із Національним банком Польщі про валютний своп на 1 млрд дол. США. Отримані кошти уможливають збільшення міжнародних резервів і підтримання макрофінансової стійкості України. Термін дії угоди – 1 рік із можливістю пролонгації.

Укладено угоду з Національним банком Польщі, що надає можливість українцям, які перебувають у Польщі, здійснювати обмін української гривні на польські злоті. За цим механізмом повнолітні громадяни України можуть обміняти загалом до 10 тис. грн готівкою на одну особу. Курс обміну максимально наближений до офіційного.

Також повідомляється про можливість обміну готівкової гривні в Угорщині (OTP Bank, до 15 тис. грн на одну транзакцію), Молдові (OTP Bank, до 3 тис. грн на добу), Румунії (Banca Comercială Română, до 1000 румунських лей на одну особу), Словаччині (Tatra banka, добовий ліміт на одну особу – 250 євро), Австрії (Erste Bank Oesterreich – до 300 євро на день на одну особу, Raiffeisen bank – до 500 євро на день на одну особу). Raiffeisen bank також анонсував появу послуги з обміну готівкової гривні в Болгарії, Словаччині, Чехії, Угорщині та Румунії.

Збільшено ліміт на зняття готівки в Україні з рахунків у іноземній валюті з 30 до 100 тис. грн (в еквіваленті). Водночас уточнено, що цей ліміт також поширюється на зняття валюти за кордоном із рахунків в іноземній валюті, що відкриті в українських банках. За кордоном зняття валюти з гривневих рахунків обмежено лімітом у 100 тис. грн на місяць. Відповідні уточнення покликані запобігти виведенню капіталу за кордон у значних обсягах. При цьому впроваджені зміни не стосуються використання платіжних карток за кордоном та в Україні для розрахунків із метою оплати вартості товарів, робіт та послуг.

Скасовано рішення про підвищення нормативів обов'язкового резервування. Формування банками обов'язкових резервів у національній валюті за коштами на вимогу становитиме 0 % (передбачалося збільшення до 2 %); норматив формування банками обов'язкових резервів в іноземній валюті

становитиме 10 % (передбачалося підвищення до 12 %). Відповідне рішення надасть банкам можливість використовувати додаткові кошти в період дії воєнного стану та й надалі підтримувати належний рівень ліквідності банківської системи.

Запущено сайт «Фінансова оборона України» (<https://promo.bank.gov.ua/fin-defense>), на якому розповідається про особливості надання фінансових послуг банками та небанківськими фінансовими установами під час війни. На сайті зібрано основні питання, які виникають у споживачів фінансових послуг, та вичерпні відповіді на них від регулятора. Сайт складається з шести основних розділів: гривня, іноземна валюта, картки, кредити, депозити, страхування – та додаткового сьомого, на якому зібрано запитання щодо надання решти фінансових послуг.

Комплексне впровадження зазначених заходів сприятиме безперервному фінансуванню видатків Державного бюджету, забезпечить додаткове фінансування Збройних сил України, збереження ресурсної бази банківської системи та підвищення її ліквідності, підтримання необхідного обсягу міжнародних резервів, амортизацію об'єктивних труднощів тимчасового перебування українців за кордоном та сприятиме підвищенню обізнаності суспільства щодо заходів державної підтримки населення у фінансовій сфері.

Водночас НБУ наголошує, що фінансуватиме лише критичні видатки уряду в обмежених обсягах на період воєнного часу. Такий підхід дозволить мінімізувати ризики високої інфляції та порушення макроекономічної стабільності й сприятиме швидшому відновленню ринкових засад функціонування економіки та фінансових ринків у повоєнний час. Декларовано, що надання кредитів державі з боку регулятора є тимчасовим заходом. Після завершення війни та повернення економіки та фінансової системи до функціонування на ринкових засадах НБУ відновить традиційний формат інфляційного таргетування з плаваючим обмінним курсом і заборонаю фінансування державного бюджету.

Квітень 2022 р.